PETRA **Obchod s cirkevnými potrebami a knihkupectvo má na sklade:**

080 01 PREŠOV, ul. SSR 1

Dr. J. Šuvarský: **Biskup Gorazd** (čes.)	48,—
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,—
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Patriarcha Alexij: **Výběr z díla** (český)	10,—
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,—
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,—
Dr. Št. Pružinský: **Patrológia I.**	41,—
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (rus. a slov.)	10,—
Homiletika	10,—
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,—
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,—
Základné bohoslovie	24,—
Teologická motivace (čes.)	9.—
Prot. P. Aleš: **Cirkevné dejiny I.**	150,—
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,—
Dr. Št. Pružinský: **Úvod do Písma sv. Nového zákona**	98,—
Teologický zborník IV.	52,—
Teologický zborník V.	60,—
Dr. P. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	112,—
Teologický zborník VI.	73,—
Naše pravoslaví	10,—
Služebník cirk. slov.	60,—

Budúce číslo vyjde 10. augusta 1980

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: 080 01 Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. Helena Ferencová. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročne predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávku prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/9 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXVI. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — Č. 7/1980

Zo sveta

● *V tomto roku srbská pravoslávna cirkev spomína 50. výročie smrti svojho prvého (po I. svetovej vojne) patriarchu Dimitrija, ktorý bol patriarchom obnovenej patriarchie od r. 1920. Pre našu cirkev bol známy tým, že prijal prvú českú delegáciu, na čele s duchovným Matějom Pavlíkom, neskorším biskupom Gorazdom v septembri 1921. Synoda srbskej pravoslávnej cirkvi prijala 25-člennú delegáciu a duchovného M. Pavlíka vysvätil na biskupa moravského sám patriarcha Dimitrij. Pri chirotónii patriarcha spomenul priateľstvo srbského a českého národa, spomenul dejiny Veľkej Moravy, bratov sv. Cyrila a Metoda, prvé hnutie za pravoslávie z r. 1905 (Iza, Becherov). Novovysvätený biskup Gorazd vo svojej odpovedi hovoril o želaní českého ľudu a bratov z vtedajšej Podkarpatskej Rusi rozvíjať pravoslávie. Vďaka patriarchovi Dimitrijovi z našej vlasti odišli študovať teológiu do Juhoslávie naši študenti, terajší naši duchovní dr. Novák, †prot. B. Aleš, o. Kopolovič, Kuzan, Spišák, †Hoffman, Kernaševič a veľa iných). Všetci si spomínajú na dobré srdce patriarchu Dimitrija. Často hovorieval veriacim: „Nech po každom ostanú skutky, ktoré budú viditeľné a budú svetlom pre budúce pokolenia". Po neb. patriarchovi také skutky zostali.*

● *Jeho Svätosť ekumenický patriarcha Dimitrios I. poslal na sv. horu Atos zvláštnu delegáciu na čele s biskupom Maximom, Kilinikom a Konštantínom. Delegácia bola na Atose vo februári t. r. a bola vrelo prijatá igumenmi sv. hory. Boli prerokované kanonické záležitosti, spojenie monastierov s carihradským patriarchátom a iné záležitosti zo života sv. hory.*

(Z čas. srbskej pravoslávnej cirkvi „Pravoslavlje" č. 315/1980 vybral A. H.).

Viď moju biedu a ma osloboď; lebo som nezabudol na Tvoj zákon (Ž. 119, 153)

Prahnú mi oči po Tvojej spáse, po Tvojej spravodlivej reči (Ž 119, 123).

Sv. Cyril a Metod a Filioque

Každoročne si pripomíname pamiatku dvoch veľkých mužov — zakladateľov slovienskeho písomníctva, učiteľov našich národov, sv. apoštolov rovných Cyrila a Metoda. O ich príchode na Moravu, o ich práci, problémoch i úspechoch sme už v našom časopise, ktorý nesie ich meno a šíri ich odkaz, písali už veľakrát. Veľkosť ich diela na poli náboženskom i kultúrnom je nesmierna a vo vzťahu k našej cirkvi je ich práca pre nás stále živá a poučná.

Už z učebníc na základnej škole sa dozvedáme o ich veľkom boji a o ťažkostiach, ktoré mali pri zavádzaní živého bohoslužobného jazyka s tzv. trojjazyčníkmi, ktorí tvrdili, že bohoslužby je možné vykonávať len latinsky, hebrejsky a grécky. Svätí bratia vyšli z tohto sporu víťazne a pápež Hadrián II. požehnal a potvrdil ich preklad cirkevných kníh a súčasne ustanovil Metoda za arcibiskupa panónnskej provincie, oboch bratov potom za legátov v slovanských krajoch. Toto víťazstvo však nemalo dlhé trvanie. Hoci pápež Hadrián II. a pápež Ján VIII. vyslovili sv. Metodovi v liste pochvalu za úspechy, ktorých dosiahol (Rím, r. 861—862), už ďalší pápež, Štefan V., ustanovuje za biskupa Vichinga, Metoda zatracuje a sloviensky bohoslužobný jazyk zakazuje. Ten istý pápež po Metodovej smrti suspenduje i biskupa Gorazda, ktorého sv. Metod pred smrťou ustanovil za svojho nástupcu.

Zosadenie Metoda i jeho nástupcu Gorazda i zákaz slovienskej bohoslužby a napokon i vyhnanie Metodových žiakov z Moravy nebolo náhodné. Je pravda, že v tejto veci veľa zla narobil biskup Viching, ale najdôležitejšie bolo, že Metoda obvinili z bludného učenia o sv. Trojici, o čom svedčí list pápeža Štefana V. kráľovi Svätoplukovi: „... Keď sme sa dozvedeli, že sa Metod oddáva bludu, nie budovaniu (viery) — sváru, nie pokoju, veľmi sme sa zadivili, ak je tomu tak, ako sme počuli, jeho blud celkom zavrhujeme. Kliatba však, ktorú on vyriekol na potupenie katolíckej viery, uvalí sa na jeho hlavu". A ďalej pokračuje takto: „Vzdorovitých však a neposlušných, vyvolávajúcich zvadu a pohoršenie, ak by sa po prvom a ani po druhom napomenutí vôbec nepolepšili, prikazujem z lona cirkvi vyobcovať ako rozsievačov kúkoľa a aby ani jedna prašivá ovca nenakazila celé stádo, z našej moci rozkazujeme ich zadržať a ďaleko vyhnať od vašich hraníc" (Rím, po sept. 885).

Sv. Cyril a Metod boli vychovaní v Carihrade a poznali dobre učenie cirkvi Christovej, preto sa smelo postavili proti takým, ktorí

pravé učenie cirkvi prekrúcali. Nemohli teda tolerovať ani to, keď niekto učil, že Duch svätý pochádza od Otca i Syna. Takto Spasiteľ neučil a neučili tak ani apoštoli. V panónsko-moravskej legende — Život Metoda — sa píše, že Metod pravé učenie poznal a zostal mu verný. „A v evanjeliu hovorilo prečistými ústami samo Božie Slovo, vtelené v posledných časoch (1 Ptr 1, 20) pre naše spasenie: Ja v Otcovi a Otec vo mne (Ján 14, 11). Od toho istého Otca pochádza aj Duch svätý, ako to povedal sám Syn božím hlasom: Duch pravdy, ktorý od Otca pochádza" (Jn 15, 26).

O tom, že nielen sv. Metod, ale i jeho nástupci Gorazd i ostatní ich žiaci viedli spor o bludnom učení o sv. Trojici nám svedčí i bulharská legenda o velickom biskupovi Klimentovi, kde okrem iného čítame: „Za kresťanov by sme však nikdy nepokladali tých, ktorí neprijímajú evanjelium. Lebo kým v ňom jeden z Trojice, Syn Boží, hovorí: Duch pravdy vychádza od Otca (Jn 15, 26), títo vravia, že Duch vychádza zo Syna. Keby tomu bolo celkom tak, čože by bránilo Pánovi povedať: Duch pravdy, ktorý vychádza zo mňa? To je teda jeden (dôkaz). Druhý zasa vyhlásil o Duchu svätom v meste Carihrade druhý snem veľkňazov zhromaždených z celého sveta, keď sa zišiel aj preto, aby vyvrátil odporcu Ducha, Macedónia". V tomto druhom príklade sa ďalej píše o Symbole viery (Viruju), ktorý používame v našej cirkvi dosiaľ. — „V tomto Vyznaní viery, ktoré v chráme každodenne odriekaš, knieža, preloženom z gréckych kníh, vidíme, či veriť v Ducha vychádzajúceho zo Syna, alebo zo splodeného od Otca. Ako teda máme súhlasiť s tými, ktorí si vymýšľajú proti evanjeliu a výkladu Otcov (vnuknutému) Duchom, s tými, ktorí hlas vydávajú zo zeme ako bruchomluvci . . ." (Por. Iz. 29, 4).

Jasne teda vidíme z uvedeného, že sv. Cyril a Metod a ich žiaci, ktorí nám priniesli našu vieru z Východu, boli naozaj tej istej viery, ako sme my, to znamená viery Christovej pravoslávnej a o sv. Trojici učili tak, ako to doposiaľ učí sv. pravoslávna cirkev. Preto keď pri sv. liturgii spievame Viruju, Symbol viery, spievajme ho presne tak, ako ho spievali alebo čítali v dobách sv. Cyrila a Metoda, tak, ako ho ustanovil snem v Niceji a v Carihrade r. 381. Tým dokážeme, že na týchto dvoch svätcov nielen spomíname, ale že ich dedičstvu aj zostávame verní vo všetkom. Vsuvka do Symbolu viery, nazývaná „filioque" je starého dáta a už sv. Cyril a Metod proti tomuto nesprávnemu učeniu o sv. Trojici nekompromisne bojovali, ako aj proti jeho vsunutiu do Symbolu viery, pretože falšuje učenie cirkvi Christovej. Filioque bolo cudzie východnej cirkvi, o čom svedčí aj vysvetlivka v knihe Pramene k dejinám Veľkej Moravy (Peter Ratkoš, SAV, Bratislava, 1968), z ktorej som citované state vybral.

Na str. 344 sa píše: „Učenie, že Duch svätý pochádza od Otca i Syna vzniklo na západe a po prvý raz bol Symbol s dodatkom (pozn. autora — i Syna —) schválený na synode v Tolede r. 589 a r. 796 po furlandskej synode ho nariadil Karol Veľký používať v celej ríši. Pápežská kúria z ohľadu na Grékov v 9. stor. váhala filioque prijať, hoci r. 868 na wormskej synode dodatok opäť schválili franskí biskupi. Dodatok pápežská kúria prijala až za Benedikta VIII. (1012—1024).

Nech neochvejnosť a nebojácnosť hlásať pravdivé učenie Christovo, vernosť tomuto učeniu zachovávať, bude i pre nás záväzkom, že viere Christovej, ktorú nám priniesli sv. Cyril a Metod, zostaneme verní. Tak ubránime dedičstvo solúnskych bratov pre ďalšie pokolenia.

L. Fedor

Vysoké ocenenie teologicko-mierovej činnosti

V mesiaci máji tohto roku v živote našej cirkvi a našej bohosloveckej fakulty sme zaznamenali veľmi milú a nezabudnuteľnú udalosť. Na podnet Posvätnej synody cirkvi naša Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove udelila vysoký akademický titul doktora pravoslávnej teológie Vysokopreosvietenému Filaretovi, metropolitovi kyjevskému a haličskému, exarchovi Ukrajiny, poprednému hierarchovi ruskej pravoslávnej cirkvi, za jeho dlhoročnú obetavú teologicko-mierovú činnosť. Stalo sa to s vedomím, že touto poctou vysoko oceňujeme mierové úsilie ruskej pravoslávnej cirkvi, osobne vladyku Filareta a potrebu aktívnej mierovej činnosti vôbec, lebo sa ukázalo, že všetko, čo bolo doteraz urobené pre zachovanie mieru, má svoju cenu a že mierová činnosť bude aj naďalej neodmysliteľnou súčasťou nášho náboženského i spoločenského života.

Vladyka Filaret pricestoval do Prešova 17. mája 1980 v sprievode predstaveného podvoria ruskej pravoslávnej cirkvi u nás archim. Vladimíra a bol vrele uvítaný Preosvieteným Nikolajom, biskupom prešovským. Pri večeri toho istého dňa bol prítomný tiež Preosvietený Nikanor, novomenovaný pravoslávny biskup michalovský.

V nedeľu 18. mája 1980 vladyka Filaret odcestoval do Michaloviec, kde spolu s biskupmi našich dvoch východných eparchií a duchovenstva slúžil svätú liturgiu za veľkej účasti veriacich. Tak pre vladyku Filareta, ako aj pre našich duchovných a veriacich bola

to nezabudnuteľná chvíľa bratského obecenstva a veľký duchovný zážitok, ktorý ešte viac upevní naše bratské vzťahy. Táto udalosť bola o to radostnejšia, že sa uskutočnila onedlho po tom, čo pre michalovskú eparchiu bol menovaný nový biskup, ktorého nám s veľkým pochopením uvoľnila ruská pravoslávna cirkev. Vo večerných hodinách sa vladyka Filaret vrátil späť do Prešova.

V pondelok 19. mája 1980 vladyka Filaret mal možnosť obzrieť si východoslovenský kraj, videl ako žije a pracuje náš ľud, pozrel si miesto najväčších bojov z 2. svetovej vojny — Duklu a niektoré naše farnosti, z čoho si odniesol veľmi dobré dojmy.

Vo večerných hodinách vladyka Filaret zavítal na našu Pravoslávnu bohoslovecku fakultu, aby sa tu oboznámil so životom a prácou profesorov a poslucháčov. Najprv navštívil chrám, kde ho uvítal otec špirituál, d. o. protj. Jozef Iljuk. Vladyka Filaret sa poďakoval za uvítanie a po krátkej modlitbe prihovoril sa k profesorom a poslucháčom otcovskými slovami, povzbudil ich v ich dôležitej a namáhavej práci a odovzdal im upomienkové dary, ktoré všetci prítomní prijali s úprimnou vďakou. Po obhliadke fakultnej budovy uskutočnilo sa priateľské stretnutie s členmi profesorského zboru, ktorého sa zúčastnili aj vzácni hostia: Jeho Blaženstvo D o r o t e j, metropolita pražský a celého Československa, Preosvietený Nikolaj, biskup prešovský, a Preosvietený Nikanor, biskup michalovský. Za Úrad Predsedníctva vlády ČSSR bol prítomný riaditeľ Sekretariátu pre veci cirkevné pán dr. Karel Hrúza, za Ministerstvo kultúry SSR námestník generálneho riaditeľa Sekretariátu pre veci cirkevné pán Ján Kmeť a za veľvyslanectvo ZSSR v Prahe veľvyslanecký radca Jevgenij Michajlovič Medvedev.

Dekan fakulty protj. prof. dr. Štefan Pružinský uvítal vzácnych hostí, vyslovil radosť nad tým, že naša bohoslovecká fakulta môže po krátkom čase opäť privítať vo svojom prostredí tak významného predstaviteľa ruskej pravoslávnej cirkvi, akým je vladyka Filaret, a môže jeho mierovú činnosť oceniť vysokým akademickým titulom doktora pravoslávnej teológie h. c., čo je pre nás cťou. Potom predstavil jednotlivých členov profesorského zboru a oboznámil prítomných s ich prácou a s činnosťou školy, ktorá prikladá mierovému úsiliu vo svete veľký význam a podľa svojich síl toto úsilie aj podporuje. Počas tohto bratského stretnutia odzneli z úst prítomných veľmi cenné prihovory, v ktorých bola zdôraznená potreba uchovania svetového mieru, lebo je to jediná cesta uchovania života na zemi. Na záver tohto bratského stretnutia dekan fakulty odovzdal vladykovi Filaretovi upomienkový dar.

Nasledujúceho dňa uskutočnil sa v sále Úradu Eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Prešove slávnostný promočný akt, na ktorom

bol vladykovi Filaretovi udelený akademický titul doktora pravoslávnej teológie h. c. V úvodnom slove dekan fakulty okrem iného povedal: „Toto naše dnešné akademické zhromaždenie sa schádza, aby poctilo ďalšieho popredného hierarchu ruskej pravoslávnej cirkvi, Vysokopreosvieteného Filareta, metropolitu kyjevského a haličského a exarchu Ukrajiny, tiež predsedu Výboru pre pokračovanie v práci KMK, ktorého medzi nami čo najsrdečnejšie vítam.

Stalo sa všeobecným presvedčením, že práca cirkvi v dnešnom svete sa vyznačuje tromi neodmysliteľnými črtami: že je v celkovom svojom zameraní dušpastierska, a tomu účelu má slúžiť aj rozvoj teologického myslenia, ktoré nemá byť odtrhnuté od viery a života cirkvi v každej oblasti, že je zameraná ekumenicky a spolu so všetkými ľuďmi dobrej vôle sa aktívne usiluje o službu človeku, predovšetkým však o zachovanie a upevnenie mieru vo svete.

Je pre nás cťou, že v tento deň môžeme takýmto spôsobom oceniť teologicko-mierovú činnosť vladyku Filareta, ako predstaviteľa a hierarchu ruskej pravoslávnej cirkvi, tej cirkvi, ktorá s celým sovietskym ľudom už niekoľko desiatok rokov sa nekompromisne zasadzuje za zachovanie mieru vo svete a za upevnenie bratského spolunažívania národov".

Okrem už spomínaných hostí dekan fakulty uvítal na tomto promočnom akte zástupcov KMK a RZ KMK v ČSSR, Pacem in terris,

Slávnostné chvíle promócie...

Hostia pozorne sledujú akt promócie...

ERC v ČSR, predstaviteľov ONV a MsNV v Prešove, predstaviteľov bratských cirkví a bohosloveckých fakúlt, riaditeľov Úradu Eparchiálnych rád našej cirkvi, okresných arcidekanov, duchovných, bohoslovcov a veriacich.

Po uvítaní hostí dekan fakulty požiadal riadne ustanoveného referenta protj. prof. dr. Pavla Aleša, aby prítomných bližšie oboznámil s teologicko-mierovou činnosťou vladyku Filareta. So súhlasom dekana fakulty promočný akt vykonal prodekan fakulty prof. Andrej Hniďak. Po odovzdaní diplomu a zlatej reťaze nasledovala doktorská reč vladyku Filareta na tému: „Miestne cirkvi a všeobecná cirkev". Je to jedna z hlavných tém súčasného kresťanského dialógu, najmä medzi pravoslávnou a rím.-kat. cirkvou. Obsah tejto reči zaujal všetkých prítomných hĺbkou myšlienok a silou argumentácie. K základným myšlienkam tejto reči sa ešte vrátime v niektorom čísle nášho časopisu.

Po prednesení doktorskej reči ako prvý pozdravil nového doktora teológie dekan fakulty. Za našu cirkev vladyku Filareta pozdravil Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, a za štátnu správu riaditeľ Sekretariátu pre veci cirkevné Úradu Predsedníctva vlády ČSSR pán dr. Karel Hrůza. Keďže čas určený na tento promočný akt bol vyčerpaný, dekan fakulty sa poďakoval prítomným za účasť, zaželal novému doktorovi mnoho zdravia a Božej pomoci v jeho ušľachtilej službe cirkvi a svetu a ukončil toto akademické zhromaždenie modlitbou.

Po tomto sa hostia odobrali na slávnostný obed, ktorý bol usporiadaný na počesť vladyku Filareta v hoteli Dukla, kde bola daná možnosť aj ostatným vzácnym hosťom blahoželať vladykovi Filaretovi k udeleniu vysokej akademickej hodnosti doktora pravoslávnej teológie. Z ich vystúpenia i zo slov vladyku Filareta jednoznačne vyplýva, že vec zachovania mieru je dnes prvoradou úlohou a o túto vec treba i naďalej nekompromisne bojovať. Dnes je nesporným fakt, že svet má len jednu možnosť — ísť cestou mierovej práce a spolupráce, aby na svete nebolo hladných, chorých, trpiacich, utláčaných, prenasledovaných, analfabetov. A je nesporným aj to, že vynaložené úsilie na zachovanie mieru vo svete nebolo zbytočné, čo potvrdzuje aj terajšie zhoršenie medzinárodných vzťahov vinou tých, ktorým pokoj vo svete nie je po vôli. Ako na záver zdôraznil vladyka Filaret, boli mnohí, čo obviňovali ruskú pravoslávnu cirkev, že sa príliš angažuje za vec mieru, ba boli aj takí, čo túto službu svetu považovali za nezlučiteľnú s kresťanstvom, ale ruská cirkev nedala na ich slová, dôsledne presadzovala svoje stanoviská ku všetkým dôležitým problémom medzinárodného diania a jednoznačne sa postavila na stranu obrancov mieru. Dnešná situácia vo svete potvrdila správnosť jej konania, lebo mier nie je len záležitosťou politikov, ale každého poctivo zmýšľajúceho človeka, tým viac kresťana, pre ktorého idea mieru je daná v samotnom akte stvorenia, v spasiteľnom diele Christovom, ktorý nás zmieril s Bohom i s ľuďmi navzájom. Bez pokoja nie je možné uskutočniť prikázanie o láske k Bohu a človeku, ktoré je základom celého nášho života.

Takto sa ukončili radostné chvíle bratského stretnutia s predstaviteľom ruskej pravoslávnej cirkvi a aktívnym bojovníkom za pokoj na celom svete — vladykom Filaretom a tiež s tými, čo sa tejto významnej udalosti zúčastnili. Za ich úprimnú účasť z celého srdca ďakujeme.

Protj. Štefan Pružinský

Maličký som a opovržený; na Tvoje rozkazy je nezabúdam (Ž. 119, 141).

Riekol som: Hospodine, mojim údelom je Tvoje slová ostríhať. Ja Tvoju priazeň hľadám celým srdcom; smiluj sa podľa svojho sľubu nado mnou. O svojich cestách premýšľam a obraciam si nohy k Tvojim svedectvám. Ponáhľam sa a neotáľam ostríhať Tvoje príkazy (Ž. 119, 57—59).

Solovjovova túžba po jednote cirkví a ľudstva

„Veď On je náš pokoj, On, ktorý oboch spojil v jedno a zboril priehradný múr, nepriateľstvo, keď na svojom tele pozbavil platnosti zákon s jeho nariadeniami, aby tak z dvoch stvoril v sebe jedného, nového človeka, uviedol pokoj a oboch v jednom tele zmieril s Bohom skrze kríž, na ktorom zahladil oné nepriateľstvo." (Ef 2, 14 — 16).

Najvýraznejším rysom duchovného profilu filozofa, teológa, básnika a žurnalistu Vl. S. Solovjova, ktorý sa predstavil Pánovi života a smrti pred osemdesiatimi rokmi 31. júla 1900 v osade Uzkoje pri Moskve, je jeho neúmorné úsilie, založené na jeho hlbokej myšlienke o „bogočloviečestve — bohoľudstve", uviesť Božiu harmóniu — súlad do pozemského chaosu — zmätku a určiť správne poradie časných i nepominuteľných hodnôt. Ním si získal zaslúžené miesto po boku najpoprednejších predstaviteľov ruských duchovných dejín 19. storočia, A. S. Chomiakova a F. M. Dostojevského, považovaných za moderných otcov ruského pravoslávia, ono dodalo nadvečnú hodnotu jeho kresťanského pohľadu na duchovné základy ľudskej spoločnosti a urobilo ho jedným z najpodnetnejších priekopníkov myšlienky jednoty Cirkvi i celého stvorenstva prekonávajúcej protivy, aby mohlo prísť k stvoreniu „jedného, nového človeka" i v našej dobe, ku ktorému s konečnou a pre všetky veky záväznou platnosťou vytvoril potrebné predpoklady pred temer dvoma tisícročiami Isus Christos, „náš pokoj", keď „oboch", t. j. židov a pohanov spojil v jednej Cirkvi, a tak zo žida i pohana vytvoril „jedného, nového človeka", kresťana.

Myšlienka bohoľudstva, ktorej podstata tkvie podľa Solovjova v presvedčení, že Christos láskyplným podriadením ľudského princípu — základu božskému po premožení zloby smrťou na kríži a víťazstvom nad smrťou vzkriesením stal sa dušou mystického — tajomného tela spoločnosti, ktorej úlohou je oslobodzovať ľudí spod otroctva zla, spôsobujúceho utrpenie a slzy, vnášať do rozvráteného sveta radosť a lásku a privádzať ľudí k dokonalosti a božskej harmónii, zaujala po plnej pravde smädiaceho Solovjova, keď víťazne ako osemnásťročný vedychtivý mládenec prekonal pálčivú duševnú krízu. Táto ho zasiahla ako neobyčajne nadaného žiaka vyššieho gymnázia, ktorý povyhadzoval z domu svojho otca, slávneho historika S. M. Solovjova, ikony, cynicky sa vyžíval v bohorúhavých rečiach a bezohľadne šliapal po všetkom, čo mu prv z lásky k jeho drahým bolo nedotknuteľné a čomu neskoršie zasvätil svoj krátky, ale neobyčajne plodný a druhých duchovne obrodzujúci život.

Prvý zasvätený výklad myšlienky bohoľudstva podal Solovjov ako mladý docent petrohradskej univerzity, ktorý svojou filozofiou neskoršie duchovne pokrstil najjemnejšieho ruského lyrika Alexandra Bloka, vykresľujúceho v závere svojej poémy Dvanásti, prvom veľkom a silnom básnickom slove o revolúcii, ako Christos kráča v jej víre na čele dvanástich červenogvardejcov, keď hovorí: „. . . nad búrkou kráča krokom nežným s ružami kol hlavy bielymi — Isus Christos pred nimi". Vo svojej nástupnej prednáške r. 1880 načrtol Solovjov už temer úplnú schému celej svojej filozofie, ktorá nebola pre neho púhou, svet len vykladajúcou teóriou, ale formovateľkou a meradlom všetkých jeho neskorších činov ako človeka, ktorý vo všetkom hľadal česť a slávu Božiu a blaho svojich blížnych, usilujúc sa, aby sa plnila prosba z modlitby Pána: „Buď vôľa Tvoja ako v nebi tak i na zemi!" a aby Christos vládol nad jednotlivcom i nad celou ľudskou pospolitosťou prijímajúcou slobodne a bez násilia zákon Jeho lásky. Preto neustále objasňoval nezvratnú pravdu, že z rozvratu spôsobeného hriechom a sebectvom sa človek dostane iba vnútorným spojením a zjednotením sa s Christom ako Logosom — Predvečným Slovom, na základe ktorého zavanie dych božskej lásky na zemi, prinášajúci pravú blaženosť a opravdivé šťastie ľudstvu.

A skutočne dych božskej lásky vanul z každého činu tohto mravnú čistotu milujúceho askétu-podvižníka, keď žiadal o milosť pre odsúdených po atentáte na cára Alexandra II., medzi ktorými bol i brat V. I. Lenina, keď v prednáške o ruskom revolučnom demokratovi Belinskom spomenul vodcu revolučnodemokratického hnutia Černyševského ako „múdreho a spravodlivého človeka", proti ktorému sa vláda dopustila zločinu, a keď sa zastával Poliakov i ostatných neruských národov utláčaných cárskym despotizmom. Tak dokazoval, že jeho filozofia ako kresťanská koncepcia — chápanie sveta, ktorej cieľom bolo zmieriť všetky životné protiklady v harmonickú jednotu a priviesť ľudstvo k Bohu ako k základnému princípu všetkého bytia, odpovedá na pálčivé otázky súčasného života a že jeho smäd po plnej pravde sa snúbil so smädom po jej uskutočňovaní v konkrétnom živote.

Učenie o bohoľudstve bolo teda pre Solovjova predovšetkým úsilím preniesť ideál najvyššej dokonalosti na svet, urobiť človeka človekom, vytvoriť z neho dokonalého, zbožstveného tvora, nového, duchovne obrodeného človeka, a tak priviesť ľudstvo k tomu cieľu, ktorý nám ukázal Christos, Zjavenie večnej harmónie. Tieto myšlienky rozvinul v úvahe Nebo alebo zem zo zväzku Tri reči na pamiatku Dostojevského. Z nich najmä druhá je zahrotená proti formalis-

tickému kresťanstvu zameranému v predstavách prostého ľudu len na záhrobie a obradníctvo a v očiach falošnej a duchovne prázdnej inteligencie len na zem. Podľa Solovjova jedno i druhé je jednostranné, lebo cieľom nášho snaženia má byť zbožstvenie pozemského a uvedenie Božej harmónie — súladu do pozemského chaosu — zmätku. Veď Bohočlovek Christos, ktorý sa neodriekol sveta ako Budha a neutiekol z neho ako platónsky filozof, preto prišiel na svet, aby obnovil jeho zjednotenie, porušené pádom človeka zvedeného pýchou, s božským princípom obetovaním seba samého a prijatím na seba bolestí ľudského pokolenia, a tak oživil svet láskou, vydobyjúc pre každého človeka plnosť božského života. V kresťanstve sa obracia ideálny kozmos Platónov v živé, skutočné kráľovstvo Božie, v ktorom má svoje miesto i materiálne bytie a v ktorom dobrota a láska sú najvyšším zákonom ako dôsledok splnenia prosby modlitby Pána: „Príď kráľovstvo Tvoje!" Preto treba sa pozerať na Christa nielen ako na obetného baránka a neobmedzovať Jeho kráľovstvo lásky iba na chrám, ale i ako na duchovného Vodcu a Kráľa kraľujúcich, ktorému Jedinému patrí všetka moc i sláva. To je vysoký cieľ, ktorého realizácia si nárokuje vystupňovanú námahu. Ale vzdať sa ideálu, stratiť vieru v dobro, prestať pracovať preň, znamená oddať sa pasívne rozkladným živlom, oddať sa duchovnému zmätku, stratiť vôľu žiť, stratiť život vôbec.

Učeniu o večnej harmónii telom i dušou plne oddaný Solovjov, ktorý si za štúdií v Anglicku, Francúzsku, Taliansku a v Egypte osvojil najnovšie výsledky bádania svetoznámych prírodovedcov a spoznal všetky filozofické smery a duchovné prúdy, našiel jedinú cestu pre súladné zjednotenie ľudského i božského princípu života v hlbokom poňatí inkarnácie-vtelenia Predvečného Slova, v ktorom sa v dokonalej harmónii spojila božská i ľudská prirodzenosť Isusa Christa ako Bohočloveka. Praktické dôsledky tejto cesty objasnil v závere spisu Duchovné základy života preloženého i do češtiny, keď na jeho posledných stránkach vykreslil Christov obraz ako kontrolu svedomia: „Konečnou úlohou osobnej i spoločenskej mravnosti je, aby sa Christos, v ktorom prebýva všetka plnosť Božstva, odzrkadlil vo všetkých a vo všetkom. Každý z nás je povolaný k spolupráci na dosiahnutie tohto cieľa zobrazovaním Christa vo svojej osobnej i spoločenskej pôsobnosti... V každom pochybnom prípade, ak je to len trocha možné, spomeňte si na Christa, predstavte si Ho živého, akým je, a vložte na neho celé bremä svojich pochybností. On už vopred dal svoj súhlas na prijatie i tohto bremena so všetkými ostatnými, nie, pravda, preto, aby vám uvoľnil ruky na každé darebáctvo, ale preto, aby ste, obrátiac sa k Nemu

a oprúc sa o Neho, mohli sa zdržať zla a stať sa v tomto pochybnom diele sprievodcami Jeho nepochybnej pravdy... Ak by sa všetci takto správali, bol by to už počiatok druhého príchodu Pána a príprava na Christov súd, ktorého čas je blízko". *Dr. Vl. Buchta*

Dôstojná oslava 35. výročia vyvrcholenia národnooslobodzovacieho boja nášho ľudu a oslobodenia Československa Sovietskou armádou

Na podnet Regionálneho združenia Kresťanskej mierovej konferencie v ČSSR uskutočnilo sa dňa 28. mája 1980 slávnostné zhromaždenie RZ KMK v ČSSR pri príležitosti osláv 35. výročia vyvrcholenia národnooslobodzovacieho boja nášho ľudu a oslobodenia Československa slávnou Sovietskou armádou. Zhromaždenie bolo zvolané na 10. hodinu do veľkej sály hotela International v Prahe. Zišlo sa tu na 300 delegátov, ktorí reprezentovali 15 kresťanských cirkví a náboženských spoločností v ČSSR, združených v Regionálnom združení KMK v našej republike.

Zhromaždenie otvoril a prítomných uvítal predseda RZ KMK, generálny biskup Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi prof. ThDr. Ján Michalko. Zvlášť milo uvítal vzácneho hosťa a hlavného rečníka na tomto zhromaždení, podpredsedu Federálneho zhromaždenia a predsedu Snemovne ľudu prof. JUDr. Dalibora H a n e s a, DrSc.

V prvej časti programu tohto zhromaždenia — kultúrnej — vystúpili poprední pražskí umelci, čo prítomní prijali s pocitom úprimnej vďaky a dlhotrvajúcim potleskom. V druhej časti programu vystúpil s hlavným referátom podpredseda Federálneho zhromaždenia a predseda Snemovne ľudu Dalibor Hanes. V hodinovom referáte priblížil prítomným vývoj ČSSR od oslobodenia až do dnešných dní, poukázal predovšetkým na význam nášho oslobodenia pre ďalší demokratický vývoj Československa, na základné črty a povahu nášho socialistického zriadenia, na veľký ekonomický, kultúrny a politický rast našej vlasti za 35 rokov pokojného života našich národov a tvorivej práce obyvateľov nášho štátu na každom úseku spoločenského života. Boli vyriešené mnohé spoločenské a národnostné problémy, zdedené po prvej republike. Nebývalý rozvoj zaznamenala naša dedina, ktorá sa dnes vyznačuje vysokou životnou úrovňou. Rečník podrobne zobrazil pred prítomnými princípy vnútornej i zahraničnej politiky nášho štátu, ktorá je založená na zásadách priateľského spolunažívania, rovnoprávnosti, spolupráce so všetkými národmi sveta, bojom za zachovanie svetového mieru, snahou o uvoľnenie napätia vo svete a dorozumenia medzi národmi, aby sa už nikdy neopakovali hrôzy vojny, aby dnešné

i budúce generácie poznali iba radosť, úsmev a tvorivú prácu. O takúto politiku usiluje ZSSR, všetky socialistické štáty a všetky pokrokové sily vo svete.

Po tomto hlavnom referáte nasledovali diskusné vystúpenia predstaviteľov zúčastnených cirkví, autori ktorých zdôraznili jednotlivé momenty hlavného referátu a boli prijaté s veľkým pochopením a uznaním. Za našu pravoslávnu cirkev vystúpil Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský a celého Československa, ktorý poukázal na konkrétne postoje našej cirkvi k všetkému, o čo sa usiluje naša spoločnosť. Po skončení programu predseda RZ KMK v ČSSR gen. biskup Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi prof. ThDr. Ján Michalko sa srdečne poďakoval predovšetkým hlavnému rečníkovi za jeho významný a presvedčivý referát, všetkým prítomným za účasť a dal tiež prečítať a schváliť významné záverečné dokumenty z tohto slávnostného zhromaždenia, ktoré v prílohe uverejňujeme. Za našu Pravoslávnu bohoslovecku fakultu v Prešove sa tohto zhromaždenia zúčastnil protj. prof. dr. Štefan Pružinský, dekan fakulty, a protj. Peter Kormaník, odb. asistent našej fakulty.

Vyhlásenie

S VĎAČNOSŤOU A V ZODPOVEDNEJ PRÁCI DO ĎALŠÍCH ROKOV BUDOVANIA NAŠEJ VLASTI!

Ďakujeme Bohu, že druhá svetová vojna, rozpútaná fašistickou agresívnou rozpínavosťou, sa skončila pred 35 rokmi oslobodením porobených. Vďačne a s úctou spomíname na všetkých, ktorí obetovali svoje životy a preukázali svoju rozvahu i hrdinstvo, aby s víťazstvom zabezpečili mier a spravodlivejšie usporiadanie spoločenských pomerov a politických vzťahov. Deň víťazstva vytrhol naše národy zo životného ohrozenia, aké vtedy nepoznali. Podiel Sovietskeho zväzu a jeho Červenej armády na porážke hitlerovskej ríše a na oslobodení našej vlasti bol rozhodujúci. Vôľa nášho ľudu prebudovať základy štátu tak, aby sa otvoril pre výstavbu socialistickej budúcnosti, nemá lepšie zahranično-politické záruky než tie, ktoré Sovietsky zväz osvedčil v oslobodzovacích bojoch a potom vo svojom sústavnom úsilí o trvalý a nezvrátiteľný mier.

Spolu so svojimi cirkvami sme hlboko vďační za to, že celých 35 rokov sme mohli žiť, usilovať sa a pracovať v mieri, že počas celých týchto 35 rokov sme mohli vydávať svedectvo evanjelia. Dobrodenie mieru je pre celé ľudstvo rovnako ako pre nás základnou podmienkou života.

Ako kresťanské mierové hnutie sa preto i pri tejto príležitosti obraciame na všetkých našich bratov a sestry: Pripomeňme sebe i druhým celý obsah našej tridsaťpäťročnej mierovej cesty. Prajeme si v záujme všetkých, aby jej kladné výsledky sa mohli ďalej rozvíjať v ovzduší uvoľňovania medzinárodného napätia. Podporujeme snahy, ktoré sa usilujú o postupné odzbrojenie a o odstránenie hospodárskych a mocenských podmienok, v ktorých sa rodí nenávisť, podnecovateľka vojen. Pokiaľ ide o nás, chceme sa zodpovedne a účinne podieľať na pracovných úlohách našej socialistickej spoločnosti, úspech ktorej znamená závažný príspevok pre upevnenie mieru.

Komuniké

ZO SLÁVNOSTNÉHO ZHROMAŽDENIA REGIONÁLNEHO ZDRUŽENIA KMK

Pri príležitosti 35. výročia oslobodenia našich národov z fašistickej poroby stretli sa predstavitelia a duchovenstvo nekatolíckych cirkví a náboženských spoločností a štyroch bohosloveckých fakúlt na slávnostné zhromaždenie. Prehovorili na ňom podpredseda Federálneho zhromaždenia a predseda Snemovne národov profesor dr. Dalibor Hanes, DrS., ďalej prodekan Komenského bohosloveckej fakulty prof. dr. Amadeo Molnár a ďalší predstavitelia cirkví.

Tristočlenné zhromaždenie prijalo slávnostné vyhlásenie, ktoré odoslalo prezidentovi ČSSR dr. Gustávovi Husákovi spolu s blahoprajným listom k opätovnej jednomyseľnej voľbe do tejto funkcie. (List uverejňujeme v plnom znení).

PREZIDENT ČESKOSLOVENSKEJ REPUBLIKY
Dr. GUSTÁV HUSÁK
PRAHA — HRAD

Vážený pán prezident,

Pri 35. výročí vyvrcholenia národnooslobodzovacieho boja nášho ľudu a oslobodenia Československa Sovietskou armádou stretlo sa naše Regionálne združenie Kresťanskej mierovej konferencie v ČSSR, združujúce 15 cirkví a náboženských spoločností a štyri bohoslovecké fakulty, na slávnostné zhromaždenie. Vypočuli sme s veľkou pozornosťou prejav podpredsedu Federálneho zhromaždenia a predsedu Snemovne národov profesora JUDr. Dalibora Hanesa, DrSc. a ďalšie diskusné príspevky a prijali sme rezolúciu, ktorú si Vám vážený pán prezident, dovoľujeme v prílohe poslať.

Pri tejto príležitosti Vás prosíme, aby ste láskavo prijali naše srdečné blahoželanie k Vášmu nedávnemu opätovnému zvoleniu prezidentom Československej socialistickej republiky a výraz našej dôvery vo Vaše osvedčené a múdre vedenie štátu. Ubezpečujeme Vás, že naši veriaci sa budú i naďalej zodpovedne podieľať na úlohách našej socialistickej spoločnosti, rozvoj ktorej chápeme ako základný príspevok mieru a pokroku v živote sveta. Vo Vašej najvyššej a najzodpovednejšej funkcii Vám želáme, vážený pán prezident, zdravie a pracovný úspech na dobrý prospech našich národov.

Za tristo účastníkov slávnostného zhromaždenia Regionálneho združenia Kresťanskej mierovej konferencie, za predsedníctvo

Prof. dr. Ján Michalko, gen. biskup
Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v.

Praha dňa 28. mája 1980.

Tridsať rokov od založenia michalovského biskupstva

Dňa 28. júla 1950 eparchiálne zhromaždenie v Prešove prijalo uznesenie o rozdelení eparchií a hneď na druhý deň, 29. júla 1950, sa stretlo v Michalovciach ustanovujúce zhromaždenie michalovskej eparchie. Prítomní boli volení i delegovaní členovia všetkých farností v počte 273 a 21 duchovných. Úvodný prejav predniesol Preosvietený vladyka Alexij, vtedajší biskup prešovský, ktorý okrem iného povedal: „Zúčastňujeme sa dnes na založení novej eparchie. Je to významný deň, pretože dnes kladieme prvý základný duchovný kameň pod budovu novozákonného chrámu, zriaďujeme nový článok cirkevného života a veríme, že dnes, v túto hodinu, je s nami Duch svätý, ktorý posilňuje a bez ktorého by sme nemali dosť síl prekonať všetky naše ťažkosti, nemohli by sme uskutočniť naše najvrúcnejšie želania. Preto buďme silní vo viere, že naša práca prinesie časom dobré plody a budúci veriaci, budúce pokolenie bude s vďakou spomínať na túto našu prácu, budú nás spomínať vo svojich modlitbách..."

Ďalším rečníkom bol arcidekan Andrej Tovt, ktorý povedal: „Naša pravoslávna cirkev a jej veriaci sú potomkami sv. slovanských apoštolov Cyrila a Metoda. My sme tí, ktorí i dnes hlásajú ich kresťanské a zbožné učenie. Nám je cyrilika svätá a práve pravoslávna cirkev nám ju až dodnes uchránila a pevne veríme, že uj uchráni až na veky... Dnes teda slávnostne volíme svojho prvého biskupa, čím uplatňujeme nielen svoje právo, ale berieme na seba aj povinnosti".

Po tomto prejave zvolilo ustanovujúce zhromaždenie michalovskej eparchie svojho prvého biskupa, gen. vikára o. Viktora Michaliča, ktorý pri vysviacke prijal mníšske meno Alexander. Po svojom zvolení povedal: „Význam vášho rozhodnutia je historický, nie pre mňa, ale pre našu sv. cirkev pravoslávnu natoľko, že si to ani nevieme predstaviť. Zriadenie eparchie v Michalovciach bolo dávnou túžbou našou a nevyhnutnou potrebou..."

Do Eparchiálnej rady zvolili arcidekana Antona Havrilu, arcidekana Andreja Tovta, prot. Juraja Kuzana, z veriacich Mikuláša Čolláka, Andreja Majerníka a Andreja Pavlinu, za náhradníkov dekana Jána Szabóa, o. Eduarda Gerberiho, dekana Alexeja Deáka, z veriacich Júliusa Činčára a Michala Somoša. Do Eparchiálneho duchovného súdu zvolili o. Eugena Leinera, o. Adalberta Kosteckého a o. Mikuláša Sobotu, za náhradníkov o. Štefana Čižmára, o. Andreja Andora a o. Metoda Kančuhu. Keďže ešte vtedy naša pravoslávna cirkev nebola samostatnou, do Exarchátnej rady zvolili o. Jána Kokinčáka a o. Petra Dudinského, za náhradníkov dr. Kornélia Michaliča a dr. Adalberta Špenika.

Po voľbe sa ujal slova predstaviteľ Slovenského úradu pre veci cirkevné, poslanec Národného zhromaždenia A. Gombala, ktorý o. i. povedal: „Ľudovodemokratická vláda republiky víta rozkvet pravoslávia. Pravoslávna cirkev je dôležitým faktorom v spoločnej práci pre blaho pracujúceho ľudu. Dejiny potvrdili význam pravoslávia a my uznávame pravoslávnu najvýchodnejšiu oblasť našej vlasti za najdôležitejšiu bázu boja proti reakcii. Nijaké machinácie a intrigy nezlikvidujú pravoslávie, lebo kto pracuje s pravoslávím, pracuje s ľudom a ľud sa za takú prácu bohato odmeňuje".

Nasledovalo veľa ďalších pozdravov a príhovorov, odznelo veľa slov a odhodlaní, veľa predsavzatí a plánov. Za tridsať rokov prešla táto eparchia rušným životom a ukázalo sa, že mnohí sklamali pravoslávnu cirkev, že ich horlivé slová boli farizejské... Napriek tomu sa eparchia skonsolidovala a nebyť roku 1968, ktorý násilne narušil i jej život, stála by dnes ešte lepšie. Na zhromaždení r. 1950 bolo 21 duchovných, v r. 1968 eparchia mala 90 duchovných... Eparchia prešla tvrdou skúškou, ale dnes vidíme, kde boli chyby a nedostatky, a vidíme ich najmä v tom, že do vedenia sa dostali ľudia, ktorí neboli oddaní pravosláviu. Každá chyba bola drahým poučením. Treba zdôrazniť i to, že eparchia bola založená v povojnovom období, v období kolektivizácie poľnohospodárstva, kde pravoslávna cirkev zohrala aktívnu a kladnú úlohu, za čo jej neprajníci krivdili a prekážali jej v rozvoji. Napriek tomu dnes môžeme s vďakou spomenúť 30-ročné jubileum našej eparchie a poďakovať sa Bohu, Otcu, Synovi a Duchu svätému za preukázanú pomoc a silu. Do ďalších rokov vyprosujeme pre našu eparchiu od svätého Ducha, aby ju naďalej posilňoval.

Prot. Štefan Horkaj

Kiež Tvoji kňazi oblečú si spravodlivosť

Duša človeka je nesmrteľná, takto učí pravoslávna cirkev.

„A riekol Boh: stvoríme človeka na Svoj obraz a podľa Svojej podoby a nech vládne nad morskými rybami a nad nebeským vtáctvom a nad hovädami a nad celou zemou... A Boh stvoril človeka na Svoj obraz..." (1 Moj. 1, 26—27).

Teda človek je stvorený na Boží obraz. Čo to je ten Boží obraz? Je to naša nesmrteľná duša. Čo je to duša? Je to otázka, na ktorú nech odpovie sv. Otec Gregor, ktorého Cirkev menuje Bohoslovom. O duši uvažuje tak, že duša nie je vzduch, ktorý vdychujeme a vydychujeme, ktorý je v ustavičnom prúdení; nie je ani krvný tok, prúdiaci po tele, ani nie harmónia orgánov v organizme, pretože príroda tela a nesmrteľná zložka človeka nie sú rovnaké. Okrem toho, keby dobročinnosť alebo hriech uskutočňovali sa človekom iba príčinou materiálnych procesov, vtedy by dobročinný človek nemal nijakú prednosť pred páchajúcim zlom, lebo hmota sa nemôže zodpovedať za svoje materiálne procesy, pretože je vystavená zákonom prírody a tie sú pre ňu nevyhnutné a okrem toho nie je si vedomá svojich procesov. Ak by však duša bola harmóniou tela, potom by sme ju museli priznať aj u zvierat, čo je vylúčené. Duša nie je ani nejaká všeobecná existencia emulzovaná pre každého vo vzduchu, pretože v takom prípade všetci by sme vdychovali a vydychovali jednakú dušu a všetci

by sme po svojej smrti museli žiť v iných ľuďoch, či vôbec tvoroch, a to je učenie nekresťanské, ale blízke brahmaizmu. Spomenutý svätec tvrdí, že duša je „dýchanie Božie" alebo „prúd neviditeľného Božstva". Pravda, to neznamená, že tým výrazom jej pripisuje Božskosť. Tým iba vyjadril blízkosť či príbuzenstvo s Božským, alebo schopnosť priľnavosti k Božskému, na základe ktorej ona je schopná túžiť po Bohu, vyživovať sa z milosti Ducha svätého a osvieco vať sa jasom Trojjediného Boha, pretože v opačnom prípade vyzeralo by tak, že duša človeka podľa svojej Božskej prirodzenosti existovala ešte pred narodením človeka. A to bolo učenie Origena, Cirkvou však zavrhnuté ako heretické.

Sv. Gregor pokúša sa objasniť neobjasniteľné, preto vyjadruje sa aj takto, že „anjel je určitý prúd Prvotného Svetla, a človek — prsť, spojená s Božstvom v zmysle Božského dýchania, a to je obraz Boží — naša nesmrteľná duša." Pre lepšiu ilustráciu môžeme to zhrnúť takto:

1. Boh je nesmrteľný — i naša duša.
2. Boh je slobodný — i naša duša relatívne.
3. Boh je blažený — je toho schopná i naša duša.
4. Boh vládne svetom — človekovi, nositeľovi Jeho obrazu bolo poručené vládnuť nad zemou (1 Moj. 1, 26).
5. Boh je Stvoriteľ — tvorenia je schopný aj človek — hmotu zušľachťuje na svoj prospech.

Telo človeka podľa mienky kresťanských teológov nie je zlý počiatok, ale premúdro stvorený orgán ducha. Ako nižší počiatok — protiklad ducha, ktorý ho ohraničuje v túžbe a snahe po niečom krajne vysokom, nezriedka kladie odpor duchu a často sa stáva príčinou takých alebo onakých omylov, slabostí a nedostatkov, ktoré sú každému človekovi prirodzené.

„Telo bojuje proti duchu, to znamená, že čím mu viac budeme hovieť, tým viac sa z nás stane človek — materialista, hmotár, staneme sa človekom príliš telesným, a keďže telo je hmota, ktorá sa činnosťou vyčerpáva, unavuje, potrebuje výživu, preto príliš telesný človek je egoista, lebo má strach o svoje telo a jeho pohodlie. Taký človek je otrokom svojho tela a hrobárom svojej duše. Ak si umienim skrotiť ho pôstom a iným spôsobom odriekania, ono zoslabne a duša nebude mať spolupracovníka schopného na výkon dobrých skutkov, pričom naše vedomie nám našepkáva, že cesta k Bohu je prostredníctvom dobrých skutkov, preto musíme priznať spolu so sv. Gregorom, že telo je náš láskavý vrah a zákerný priateľ." Je to čudné spojenectvo! Sv. Gregor ho líči takto:

„Boh čaká na naše spasenie, ku ktorému sme povinní svojvoľne bez prinútenia stále spieť. Ovšem v tom nás čaká borba: ducha s telom, lebo tie dve zložky človeka sú antagonisticky spojené, preto slabosť, ktorá je, nám daná do vienka, má nás udržiavať v patričnom obmedzení našej dôstojnosti, aby sme spoznávali a boli presvedčení, že sme veľkí i ničomní, pozemskí, ale i nebeskí, smrteľní, ale i nesmrteľní, dedičmi svetla, ale ľahko sa môžeme stať i dedičmi tmy..."

Toto dedičstvo si človek sám vyvoľuje už tu v dočasnom živote, podľa obľúbenosti činov, ktoré sa konajú buď výlučne za svetla, o ktoré sa nemusíme obávať a hanbiť, lebo sú dobré, alebo za tmy, ktoré svetlo neznášajú, lebo by nás prezradili zo zločinnosti. V čom sa človek cvičí, v tom vynikne, v čom vyniká, tomu žije, tomu venuje celého seba a v tom nachádza zmysel života a sebarealizáciu. A v tom smere nemôže byť reči o nejakej neutralite, lež o väčšej či menšej koordinácii s dobrom alebo zlom. V tom zmysle tzv. stredná cesta zapácha pohodlnosťou, a tá človeka nešľachtí. Preto je tak s nami múdro zariadené, že ak by sme sa chceli popýšiť nebeským — obrazom Božím, pozemská prirodzenosť — príčina našich slabostí a omylov nás z toho má liečiť.

Náš telesný orgán má neoceniteľnú hodnotu, avšak s cenou duše sa porovnať nedá. Christos povedal: „Ak ťa pohoršuje niektorý úd, odhoď ho..." (Mat. 18, 8—9), alebo: „Aký je úžitok pre človeka z toho, ak celý svet získa a dušu svoju zatratí" (Mat. 16, 26). Iba duša je schopná plnosti života, o ktorej Nikolaj Onufrievič Losskij vyjadruje sa takto:

„Sú dve ríše substanciálnych činiteľov: ríša harmónie, lásky — Kráľovstvo Božie a ríša disharmónie, nepriateľstva, hmoty, ríša psychomateriálna. V Kráľovstve Božom členovia sú preniknutí dokonalou láskou k Bohu i ku všetkým bytostiam. Sú v láskyplnom spojení medzi Bohom a sebou, sú spojení bezprostredne, žijú v najväčšej láske a v nekonečnej plnosti života duchovného, slobody a individuality. V Kráľovstve Božom je uskutočnená plnosť bytia, po ktorej túži a o ktorú sa usiluje — hoci aj podvedome — každá bytosť nášho psychomateriálneho bytia. Pretože členovia Kráľovstva Božieho sú preniknutí a spojení dokonalou láskou, nie sú proti sebe v nijakom odpore a nekonajú nijaké akty odpudzovania a priťahovania, ako je tomu v ríši psychomateriálnej, preto v Kráľovstve Božom niet materiálnych procesov. V dôsledku toho jeho členovia vytvárajú telá nehmotné, ktoré sa skladajú z čistých v dokonalej kráse zmyslových kvalít. Nehmotné telá sú navzájom priestupné a prenikajú všetkými hmotnými prekážkami... My zatiaľ žijeme v ríši psychomateriálneho bytia — bytia hmotných prejavov i záujmov, ktoré podmieňujú napätosť a antagonizmus medzi jej členmi. Preto sme často podrobení utrpeniu, nemociam, starnutiu i smrti, lebo často žijeme vo vzájomnom nepriateľstve. A niet iného úniku z tohoto stavu ako cestou morálnej evolúcie, t. j. cestou každej bytosti k Bohu a k absolútnym hodnotám. A toho je schopná iba duša človeka, ktorá u mnohých ľudských bytostí túži po tom, keď len podvedome" (Losskij: Absolútne kritérium pravdy).

Čoho je teda schopná duša? Stať sa Bohu podobná, lebo je stvorená na Božie podobenstvo, ale môže sa sama predurčiť aj na opak toho. Ako?

Ešte pred človekom zlo malo svoj počiatok v duchovnom svete. Vôľa anjelov, ktorá sa podujala k nenávisti voči Bohu, zrodila zlo, ktoré by si prialo nebytie, ktoré je zvláštnou nenávisťou k milosti, ono vôľu kazí neľútostne. Duchovia zloby priali by si svoje nebytie, ale toho sa nedočkajú, lebo sú Bohom stvorené a vo vlastnom sebaurčení, ktoré nie je v súlade s Božou vôľou, ale je jej protikladom, sami si určili zúfalé prianie nebytia, lebo ich bytie je mukou. Podľa Dostojovského peklom je stav, v ktorom nie je možné milovať. A ten stav si sami vyvolili. To, samozrejme, robia aj ľudia. I my sme si strojcami večného osudu. Ctihodný Serafim Sarovský hovorí o troch vôľach pôsobiacich v človekovi. Prvá je vôľa Božia, vôľa spásonosná; druhá je človečenská, ktorá nie je výlučne škodlivá, ale nie je ani samospasiteľná, nakoniec je vôľa démonská, ktorá si žiada iba našu záhubu.

„Svätosť prvého človeka tkvela v tom, že on súc stvorený Bohom mohol byť iba dobrým, túžiacim po dobru, to je po obcovaní s Bohom, aby mohol byť posilňovaný a posväcovaný nestvorenou milosťou. Ak ten dobrý človek odklonil sa od Boha a mohlo sa tak stať schopnosťou a možnosťou sebaurčenia, následkom slobody, ktorá mu umožňovala hľadať a poznávať nielen podľa svojej dobrej prirodzenosti, ale i proti nej, ktorú sám mohol pokaziť, urobiť ju protiprirodzenú. To sa stalo zneužitím slobody, zneužitím dobra, a kde je zneužité dobro, tam je zlo. Tým človek prehradil prúd milosti, ktorá by ho posväcovala a zbožťovala. Znemožnením prijímania milosti človek otvoril vchod pre opak milosti, pre hriech. Ak sa ľudská prirodzenosť rozpadáva následkom hriechu, ak hriech privádza na svet smrť, je to nie preto, že ľudská prirodzenosť zapríčinila nový stav vecí, nový spôsob existencie v zlu, ale tiež preto, že Boh určil hranicu hriechu, dovolil, aby hriech viedol k smrti, lebo „mzda za hriech — smrť". (Z tvorby sv. Otcov.).

Adam nesplnil svoje poslanie. Nedokázal udržať ideálne spojenie a obcovanie s Bohom. To, čo neuskutočnil v dobe neskazenej plnej slobody, v dobe, keď sa dobrovoľne poddal cudzej vôli a moci, stalo sa pre neho ešte neuskutočniteľnejšie. Avšak Božský plán sa nemôže zničiť vinou človeka. Poslanie prvého človeka bolo splnené Christom, druhým Adamom. Podľa učenia sv. Otcov Cirkvi Boh sa stal človekom, aby sa človek mohol stať bohom.

Z uvedeného je zrejmé, akú cenu má duša človeka. Pre ňu bol Starý a Nový zákon. Pre ňu boli proroci a apoštoli; trpeli mučeníci, obetovali sa pustovníci, pre ňu je zriadená Cirkev a sv. sviatosti. Pre ňu sa Boh stal Človekom i zomrel pre ňu. Taká je jej cena. Je to náš poklad, ktorý nás robí Človekom, t. j. nesmrteľným.

Prot. M. Kernaševič

Za Preosvieteným vladykom Cyrilom

Pred rokom, dňa 25. júla 1979, povolal Pán Boh Preosvieteného vladyku Cyrila, biskupa michalovského, v zrelom veku 56 rokov a v pätnástom roku jeho biskupskej činnosti v Michalovciach. Bolestne sa nás jeho odchod dotkol a mali sme dojem, máme ho aj dnes, že sme nepovedali všetko, že pre dlhý biskupský pohreb neodzneli mnohé úprimné slová o jeho práci, o spoločných modlitbách, o našom živote s nebohým vladykom. Jeho život bol skromný a vedno sme zažili nielen radosti, ale aj veľa starostí, pritisli nás ťažké chvíle, spoločne sme bojovali, nechceli sme sa vzdať, neraz sme mali aj rôzne názory a v zápale boja vie človek aj ublížiť. Choroba, ktorá ukončila vladykov život, sa ohlásila už dávnejšie, ale on s ňou tvrdo bojoval a nikdy sa nesťažoval, preto sme nič nevedeli do posledných dní... Prežili sme s vladykom Cyrilom časť svojho života, preto naňho nemôžeme ľahko zabudnúť. Ostane v našich srdciach ako človek úprimného, až detského srdca a vľúdnosti, bojovník za sv. pravoslávie, zostane zapísaný aj v našich modlitbách. Nech mu bude Boh milosrdný, aby sme sa mohli s ním radostne stretnúť tak, ako to bývalo radostné na našich bohoslužbách. Vičnaja jemu pamjať!

Štefan Horkaj,
predstavený katedrálneho chrámu
v Michalovciach

JABLOČINSKÝ MONASTIER V POĽSKU

Tento monastier bol vybudovaný v XV. storočí a jeho zakladateľmi boli Ivan a Anna Zaberezinskí. Monastier bol centrom pravoslávia. Vieme, že Poliaci sú v podstate náboženstva rímsko-katolíckeho, avšak kresťanstvo im tiež priniesli sv. bratia Cyril a Metod, ako aj nám. Rok 966 sa pokladá za historický, lebo vtedy knieža mazovecký Mečislav I. prijal kresťanstvo pred svojím vstupom do manželstva s kresťankou Dubravkou, dcérou českého kniežaťa Boleslava I. Teda kresťanstvo v Poľsku bolo udomácnené ešte pred veľkým rozkolom (1054). Vtedy sa tam bohoslužby slúžili v slovienskom jazyku a v niektorých obciach aj latinsky. Postupne potom Poliaci prijali latinčinu za bohoslužobný jazyk a po rozkole sa stali rímskymi katolíkmi. V r. 1569 bola pravoslávnym veriacim nanútená tzv. ľublinská únia a potom r. 1696 únia brest-litovská. Jabločinský monastier bol centrom pravoslávia i v čase latinského útlaku. Žili tu veľmi významní obrancovia pravoslávia, Vladislav Leščinský, jeromonach Makarij (Kornilovič). Tento monastier mal priateľské zväzky s monastierom kyjevsko-pečerským, počajevským, ba aj so sv. horou Atos. R. 1753 tento kláštor prežil veľký nátlak zo strany baziliánov, ktorí sa tu dopúšťali aj krutostí. Monastier chránili a podporovali i významné osobnosti, Loboda, Nalivajko a Bohdan Chmelnický. Pre pravoslávnych bola situácia taká ťažká, že sa ich ujal i vlastenec Lev Sapega. Biskup Jozafat Kuncevič bol v tomto boji skutočne nemilosrdný, hoci išlo o jeden národ, ale dve vyznania. Tlak na pravoslávie trval takmer 200 rokov, ale nepodarilo sa, aby obyvateľstvo východného Poľska bolo zlatinizované. Monastier prežil všetko. Nesie meno sv. Onufria a leží v oblasti rieky Bug. I teraz je centrom pravoslávia v Poľsku, kde je takmer 500 000 pravoslávnych veriacich. V monastieri za pomoci Jeho Blaženstva Vasilija zriadili duchovnú školu, kde sa pripravujú duchovní pre farnosti, ale aj kandidáti pre fakultu vo Varšave. Dlhšie tu bol igumenom terajší biskup Sava (Hricuňak). Význam tohto monastiera je veľký pre sesterskú pravoslávnu cirkev v Poľsku. Mohli by sme ho porovnať s monastierom v Krásnom Brode, ktorého činnosť ukončila prvá svetová vojna. Tu už svedectvo vydávajú len rozvaliny a malá kaplnka.

(„Pravoslavlje", 315, A. H.)

Zo života našich farností

Slovinky: Privítanie Preosvieteného vladyku Nikolaja, biskupa prešovského, v nedeľu 27. 4. 1980 na odpuste

Slovinky toho istého dňa: slávnostný sprievod duchovenstva a veriacich, konaný v rámci odpustu na počesť chrámového sviatku sv. veľkomučeníka Juraja

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, slúžil archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove dňa 11. 5., 15. 5. a 25. 5. 1980 za spoluslúženia prešovského duchovenstva.

● Dňa 18. mája 1980 Preosvietený vladyka Nikolaj sprevádzal Vysokopreosvieteného Filareta, metropolitu kyjevského a haličského, exarchu Ukrajiny, na jeho ceste do Michaloviec. Toho istého dňa spolu s ním a s Preosvieteným vladykom Nikanorom, biskupom michalovským, odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme Svätého Ducha v Michalovciach.

Ustanovenie

● D. o. Michal Švajko, absolvent Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove, novokňaz, bol s platnosťou od 1. mája 1980 ustanovený za správcu pravoslávnej farnosti Vyšná Jablonka, okr. Humenné.

Zasadanie

● Pri príležitosti 35. výročia oslobodenia našej drahej vlasti spod fašistického útlaku zasadalo v Prešove, v budove ÚER, dňa 30. mája 1980 rozšírené plénum ER, aby si spoločne so všetkými našimi spoluobčanmi pripomenulo toto významné výročie. Zasadnutia sa zúčastnili okresní arcidekani, členovia mierového výboru pri ER pravoslávnej cirkvi v Prešove, zástupcovia štátnej správy a členovia ER. Za štátnu správu bol prítomný krajský cirkevný tajomník p. Michal Sičak a okresný cirkevný tajomník p. Ferdinand Ďaďovský. Zasadanie privítaním otvoril Preosvietený vladyka Nikolaj. Hlavný referát predniesol d. o. prot. Michal Kernaševič, riaditeľ ÚER, a koreferát predniesol d. o. prot. dr. Štefan Pružinský, dekan PBF. Za štátnu správu prehovoril p. Michal Sičak, ktorý pozdravil zasadanie v mene podpredsedu KNV p. Jozefa Dobšinského. Vo svojom prejave prejavil uznanie štátnej správy vedeniu prešovskej eparchie a celej pravoslávnej cirkvi za jej mierovú angažovanosť a zaželal jej veľa úspechov do ďalšej práce v boji za mier, ktorý tvorí podstatu našej šťastnej budúcnosti a ktorý je v súčasnosti ohrozený diplomatmi a spoločenstvami západného sveta. Po prestávke nasledovala diskusia, ktorá bola veľmi bohatá. Po nej Preosvietený vladyka Nikolaj poďakoval prítomným za aktívnu účasť a zasadnutie ukončil.

(MK)

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ DAROVALI:

Mária Fedáková, Stanča, 50 Kčs, rod. Spišovská, Poruba pod Vihorlatom, 50 Kčs, Alžbeta Iňačovská, Klečenov, okr. Trebišov, 50 Kčs, rod. Kiškašová, Orechová, 20 Kčs, Ján Ivančo, Úpor, 50 Kčs, rod. Pupačova, Stretávka, 50 Kčs, Bohuznámy z Prešova 50 Kčs, Andrej Hunder, Humenné, 50 Kčs.

Všetkým darcom srdečne ďakujeme. Pán Boh zaplať! Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Zo života michalovskej eparchie

VZÁCNY HOSŤ VYSOKOPREOSVIETENÝ FILARET, METROPOLITA KYJEVSKÝ A HALIČSKÝ, EXARCHA UKRAJINY, V MICHALOVCIACH

● V nedeľu dňa 18. mája t. r. zavítal do michalovskej eparchie z historického slovanského mesta Kyjeva, ktoré je blízke slovenskému srdcu po každej stránke, prvýkrát v histórii vysoký predstaviteľ ruskej pravoslávnej cirkvi v osobe Vysokopreosvieteného Fiareta, metropolitu kyjevského a haličského, exarchu Ukrajiny, a slúžil v ten deň sv. liturgiu v katedrálnom chráme Svätého Ducha v Michalovciach.

Pred katedrálnym chrámom privítal Vysokopreosvieteného metropolitu Filareta kurátor Štefan Chvostaľ s chlebom a soľou a deti s kvetmi i básničkou. V chráme privítal vzácneho hosťa predstavený katedrálneho chrámu prot. Štefan Horkaj a zaželal Vysokopreosv. Filaretovi, aby v tomto chráme, meste a kraji sa cítil dobre a odniesol si odtiaľ také dobré dojmy a zážitky, aké si odniesli všetci tí, ktorí boli hosťami v Kyjeve a jeho chrámoch.

Sv. liturgiu slúžil Vysokopreosvietený Filaret spolu s Preosvieteným vladykom Nikolajom, biskupom prešovským, s Preosvieteným vladykom Nikanorom, biskupom michalovským, archimandritom Vladimírom, správcom rus. podvoria pravoslávnej cirkvi v Karlových Varoch, duchovenstvom a diakonom. Na konci sv. liturgie privítal, pozdravil a aj poďakoval za návštevu michalovskej eparchie Preosv. vladyka Nikanor a venoval hosťovi na pamiatku ikonu sv. Cyrila a Metoda. Zaželal mu veľa úspechov v jeho vysokej a zodpovednej práci aj v jeho práci na poli boja za mier a pokoj vo svete.

Vysokopreosvietený Fiaret sa prihovoril k biskupom, duchovným a veriacim, zdôraznil, že je rád, že mohol byť medzi nami a slúžiť v tomto chráme a modliť sa Pánu Bohu spolu s nami, že mohol navštíviť michalovskú eparchiu a cení si dobrých vzťahov medzi ruskou pravoslávnou cirkvou a našou.

Pri obede si srdečne pohovoril s predstaviteľmi michalovskej eparchie a duchovnými. Vzácneho hosťa sme oboznámili s bohatou históriou nášho mesta a kraja, s tým, že v posledných rokoch tu v Michalovciach našli najstarší nápis na kameni v našej vlasti, svedčiaci o východnej Slovanskej predcyrilometodejskej misii. Po obede si vladyka obhliadol okolie Michaloviec za doprovodu sprevádzajúceho vladyku Nikolaja a predstaviteľov michalovskej eparchie sa čele s vladykom Nikanorom a večer sa vrátil do Prešova.

Veríme, že vzácna návšteva Vysokopreosvieteného Filareta, metropolitu kyjevského a haličského, v Michalovciach a naše prekrásne staroslovanské cyrilometodské ľudové spevy, typické pre zemplínskych veriacich, nás ešte lepšie zblíži a že Vysokopreosvietený Filaret bude si spomínať na deň prežitý medzi nami v michalovskej eparchii a v chráme Svätého Ducha v Michalovciach.

CELOEPARCHIÁLNE ZHROMAŽDENIE DUCHOVNÝCH

● Dňa 22. mája t. r. v zasadacej sieni Úradu eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach konalo sa celoeparchiálne zhromaždenie duchovných michalovskej eparchie z príležitosti osláv 35. výročia oslobodenia našej vlasti. Zhromaždenie bolo otvorené modlitbou, po ktorej riaditeľ ER prot. Ján Choma srdečne privítal po prvýkrát na zhromaždení nového biskupa michalovskej eparchie, vladyku Nikanora, vedúceho odboru kultúry pri ONV v Michalovciach p. Jána Eštoka, ako aj všetkých duchovných.

Referát k 35. výročiu oslobodenia našej vlasti predniesol Preosv. vladyka Nikanor, biskup michalovský, ktorý hovoril o význame víťazstva nad fašizmom, ktorý si chcel podmaniť a pokoriť celý svet. O toto víťazstvo sa vo významnej miere zaslúžila aj ruská pravosl. cirkev, ktorá všemožne podporovala a pomáhala v boji do konečného víťazstva. Pokračoval, že sú ešte aj dnes sily vo svete, ktoré sa snažia vrátiť svet do obdobia studenej vojny. Je preto potrebné byť ostražitý, snažiť sa v zárodku likvidovať zlo a rozdúchávanie nenávisti, je nám treba prácou i modlitbou bojovať za krajší zajtrajšok, za mier vo svete.

Správu zo života michalovskej eparchie predniesol riaditeľ ER prot. Ján Choma.

Nasledovali diskusné príspevky k prednesenému referátu vladyku Nikanora, ktorých náplň sa niesla vo vďačnosti k osloboditeľom, ktorí obetovali svoje životy za šťastnú prítomnosť a mierovú budúcnosť. Prítomných pozdravil i vedúci odb. kultúry p. J. Eštok, ktorý vyjadril vďaku za slová vyjadrené v diskusii a zdôraznil, že všetkým patrí hlboká úcta, čo padli na bojišti, aby sme my mohli slobodne žiť. Všetci ľudia, pokračoval, musia urobiť všetko, aby sa utrpenie spred 35 rokov už nikdy neopakovalo.

Po prestávke duchovní jednotlivých farností podali stručné, situačné správy. Na dotazy duchovných odpovedal vladyka Nikanor a riaditeľ ER prot. Ján Choma.

Z tohto zhromaždenia bol odoslaný blahoprajný telegram dr. Husákovi k znovuzvoleniu do zodpovednej funkcie prezidenta ČSSR.

V záverečných slovách vladyka Nikanor znodnotil zasadnutie, zaželal všetkým duchovným veľa zdravia a vytrvalosti v ich zodpovednej duchovnej činnosti, poďakoval za účasť a po záverečnej modlitbe udelil prítomným svoje arciparstierske požehnanie.

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● Dňa 20. apríla t. r., v nedeľu sv. myronosíc, Preosvietený vladyka Nikanor, biskup michalovský, slúžil slávnostnú archijerejskú liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach za spoluslúženia riaditeľa ER prot. Jána Chomu a predstaveného katedr. chrámu prot. Štefana Horkaja. Kázeň na tému evanjelia predniesol vladyka Nikanor.

● Dňa 23. apríla t. r., v deň sviatku veľkomučeníka sv. Juraja, bola v katedrálnom chráme v Michalovciach slávnostná archijerejská liturgia, ktorú slúžil vladyka Nikanor za asistencie riad. ER prot. Jána Chomu a prot. Štefana Horkaja. Kázeň o živote a

diele sv. Juraja predniesol vladyka Nikanor.

● Dňa 27. apríla t. r., v nedeľu, Preosv. vladyka Nikanor slúžil slávnostnú archijerejskú liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach za spoluslúženia prot. Jána Chomu a prot. Štefana Horkaja. Kázeň na tému evanjelia predniesol vladyka Nikanor.

● Dňa 4. mája t. r., v nedeľu, slúžil vladyka Nikanor archijerejskú liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach za asistencie prot. Jána Chomu a prot. Štefana Horkaja.. Kázeň na tému evanjelia predniesol vladyka Nikanor a veriaci si ju vypočuli s veľkým záujmom.

● Dňa 11. mája t. r., v nedeľu, vykonal vladyka Nikanor slávnostnú archijerejskú liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach za asistencie prot. Jána Chomu a prot. Štefana Horkaja. Kázeň na tému evanjelia predniesol vladyka Nikanor.

● V nedeľu dňa 25. mája t. r. konali sa tradičné odpustové slávnosti v katedrálnom chráme v Michalovciach pri príležitosti sviatku Zostúpenia (Sošestvija) sv. Ducha. Slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu slúžil Preosvietený vladyka Nikanor za spoluslúženia riaditeľa ER prot. Jána Chomu a prot. Štefana Horkaja, predstaveného katedr. chrámu. Kázeň na tému sviatku predniesol prot. Ján Choma. Po bohoslužbách vladyka Nikanor prihovoril sa k veriacim o sv. Duchu. Po sprievode okolo chrámu s čítaním evanjelií udelil vladyka prítomným veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

TRADIČNÉ ODPUSTOVÉ BOHOSLUŽBY

● V nedeľu dňa 27. apríla 1980 konal sa tradičný odpust na počesť sv. veľkomučeníka Juraja v Byšte, okr. Trebišov. Sv. liturgiu odslúžil d. o. Vasil Dacej, správca pravosl. farnosti Zemplínske Hradište, spolu so správcom miestnej farnosti o. Jurajom Kačalom. Odpustovú kázeň predniesol o. Dacej.

● V nedeľu dňa 11. mája t. r. pri príležitosti chrámového sviatku sv. veľkomučeníka Juraja, konali sa odpustové slávnosti v Ruskom Hrabovci. Slávnostné bohoslužby vykonali o. prot. Štefan Ciba, správca miestnej farnosti, a o. Ladislav Fedor, správca pravosl. farnosti Podhoroď, ktorý predniesol odpustovú kázeň.

● V nedeľu dňa 11. mája t. r. boli v Strážskom slávnostné odpustové bohoslužby zasvätené Nanebevstúpeniu (Vozneseniju) Isusa Christa. Odpustové bohoslužby odslúžil správca miestnej farnosti o. prot. Ján Džogan a okr. arcidekan o. prot. Juraj Cap, ktorý predniesol odpustovú kázeň.

● V nedeľu 18. mája t. r. konal sa odpust v Hažíne, na počesť chrámového sviatku Nanebevstúpenia Isusa Christa. Slávnostnú sv. liturgiu vykonal správca miestnej farnosti prot. Juraj Koco, ktorý predniesol odpustovú kázeň.

● V nedeľu 18. mája t. r. aj pravoslávna farnosť Falkušovce oslávila svoj chrámový sviatok — Voznesenie I. Christa. Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil prot. Juraj Lovič, správca miestnej farnosti, o. Michal Fedič z Markoviec a okr. arcidekan prot. Juraj Cap, správca pravosl. farnosti Lastomír, ktorý predniesol slávnostnú odpustovú kázeň.

● V nedeľu 18. mája 1980 oslávili svoj odpust pravoslávni veriaci v Zemplínskom Hradišti, ktorí majú svoj chrám zasvätený Nanebevstúpeniu I. Christa. Slávnostné odpustové bohoslužby vykonali miestny duchovný o. Vasil Dacej, o. Juraj Kačala, správca pravosl. farnosti Byšta, a okr. arcidekan o. Mikuláš Sedlický. Na záver bohoslužieb odpustovú kázeň predniesol o. Kačala.

● V nedeľu 18. mája t. r. konali sa v Bežovciach tradičné odpustové bohoslužby na počesť sviatku Voznesenija I. Christa. Slávnostnú sv. liturgiu vykonal miestny duchovný prot. Štefan Mandzák, ktorý predniesol slávnostnú kázeň. Záverom sa poďakoval všetkým za účasť na odpuste a spoločné modlitby.

● Dňa 25. mája t. r. konali sa slávnostné odpustové bohoslužby v pravoslávnom chráme v Lastomíre, ktorý je zasvätený sviatku Zostúpenia sv. Ducha. Slávnostné bohoslužby vykonal správca miestnej farnosti prot. Juraj Cap. Po ukončení večierne slávnostnú odpustovú kázeň predniesol o. Jozef Nadzam, predseda misijného odboru ER. Po sprievode okolo chrámu prot. J. Cap v mene svojom i veriacich úprimne sa poďakoval za účasť všetkým, ktorí prišli z celého okolia.

● Dňa 25. mája t. r. konali sa tradičné odpustové slávnosti v Úbreži na počesť chrámového sviatku Zostúpenia (Sošestvija) sv. Ducha, na ktorom sa zúčastnili veriaci i z celého okolia. Slúžil miestny duchovný o. Ján Mantič a o. Ladislav Fedor z Podhoroďa, ktorý predniesol odpustovú kázeň.

● Dňa 25. mája t. r. konal sa tradičný odpust aj v Cejkove, na ktorý prišli veriaci z blízkeho i ďalšieho okolia. Slávnostné bohoslužby vykonali miestny duchovný o. Mikuláš Sedlický a o. Vasil Dacej, ktorý predniesol poučnú kázeň o sv. Duchu.

● Dňa 25. mája t. r. konali sa tradičné odpustové slávnosti v obci Dúbrava, na počesť sviatku Zostúpenia sv. Ducha. Na slávnostných bohoslužbách sa zúčastnili veriaci z celého okolia. Sv. liturgiu vykonali administrátor farnosti prot. Štefan Ciba a o. Juraj Sičák, správca pravosl. farnosti Ubľa, ktorý predniesol slávnostnú kázeň.

● V nedeľu 25. mája t. r. sa konal odpust v Koňuši pri príležitosti chrámového sviatku Sošestvija sv. Ducha. Sv. bohoslužby vykonali o. Ladislav Bilý a o. Michal Fedič, správca pravosl. farnosti Markovce, ktorý predniesol slávnostnú odpustovú kázeň.

VYZNAMENANIE

● Dňa 13. apríla 1980 boli v katedrálnom chráme v Michalovciach vyznamenaní:

Prot. Ján Choma, riaditeľ ER, zlatým krížom s ozdobami.

Prot. Juraj Cap, okresný arcidekan a správca pravosl. farnosti Lastomír, zlatým krížom.